

# Spis treści

|                                                                                                                                        |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Wstęp . . . . .                                                                                                                        | 7          |
| <b>Rozdział 1. Eurosceptycyzm – zjawisko, typologia, propozycje . . . . .</b>                                                          | <b>17</b>  |
| 1.1. Eurosceptycyzm w strukturze podziałów ideologicznych . . . . .                                                                    | 18         |
| 1.2. Eurosceptycyzm jako postawa warunkowana strategią działania politycznego i czynnikami strukturalnymi . . . . .                    | 33         |
| 1.3. Typologia postaw opozycyjnych wobec integracji europejskiej . . . . .                                                             | 46         |
| 1.4. Nowe propozycje ujęć . . . . .                                                                                                    | 59         |
| <b>Rozdział 2. Eurosceptycyzm i eurorealizm jako zjawiska ogólnoeuropejskie . . . . .</b>                                              | <b>69</b>  |
| 2.1. Społeczny eurosceptycyzm w państwach Europy Zachodniej . . . . .                                                                  | 70         |
| 2.2. Eurosceptyczne i eurorealistyczne partie polityczne w Europie Zachodniej . . . . .                                                | 84         |
| 2.3. Specyficzne rysy eurosceptycyzmu i eurorealizmu w postkomunistycznych państwach Europy Środkowo-Wschodniej . . . . .              | 109        |
| <b>Rozdział 3. Polski eurosceptycyzm i eurorealizm: determinanty postaw . . . . .</b>                                                  | <b>123</b> |
| 3.1. Europeizacja polskiego systemu partyjnego . . . . .                                                                               | 124        |
| 3.2. Ideologiczno-programowe źródła postaw eurosceptycznych . . . . .                                                                  | 137        |
| 3.3. Strategia działania politycznego jako determinanta postaw eurosceptycznych i eurorealistycznych . . . . .                         | 153        |
| 3.4. Sfera afektywna: środowiska ksenofobiczne i ich wizje zjednoczonej Europy . . . . .                                               | 167        |
| <b>Rozdział 4. Argumenty eurosceptyków i eurorealistów . . . . .</b>                                                                   | <b>181</b> |
| 4.1. Zagrożenia dla suwerenności i tożsamości narodowej . . . . .                                                                      | 184        |
| 4.2. Polityczna płaszczyzna krytyki integracji europejskiej . . . . .                                                                  | 197        |
| 4.3. Ekonomiczna płaszczyzna krytyki integracji europejskiej . . . . .                                                                 | 208        |
| <b>Rozdział 5. Społeczeństwo, instytucje obywatelskie, Kościół katolicki – różnicowanie stanowisk w kwestii europejskiej . . . . .</b> | <b>221</b> |
| 5.1. Społeczne podstawy eurosceptycyzmu i eurorealizmu . . . . .                                                                       | 223        |
| 5.2. Inicjatywy obywatelskie, media, grupy interesu . . . . .                                                                          | 239        |
| 5.3. Kościół katolicki . . . . .                                                                                                       | 248        |

|                                                                                                                                                         |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Rozdział 6. Partie eurosceptyczne</b>                                                                                                                | 263 |
| 6.1. Nurt katolicko-narodowy – Liga Polskich Rodzin, Porozumienie Polskie, Ruch Katolicko-Narodowy, Ruch Odbudowy Polski                                | 266 |
| 6.2. Nurt populistyczny – Samoobrona                                                                                                                    | 278 |
| 6.3. Nurt konserwatywno-liberalny: <i>casus</i> Unii Polityki Realnej                                                                                   | 283 |
| 6.4. Polska poza UE – propozycje alternatywne                                                                                                           | 287 |
| <b>Rozdział 7. Partie euromodernistyczne</b>                                                                                                            | 301 |
| 7.1. Nurt agrarny – Polskie Stronnictwo Ludowe                                                                                                          | 303 |
| 7.2. Nurt chrześcijańsko-demokratyczny – Akcja Wyborcza „Solidarność”, Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, Porozumienie Centrum, Prawo i Sprawiedliwość | 316 |
| 7.3. Nurt katolicko-narodowy – Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe                                                                                     | 330 |
| 7.4. Nurt niepodległościowy – Konfederacja Polski Niepodległej                                                                                          | 343 |
| 7.5. „Europa ojczyzn” – koncepcje ograniczonej integracji europejskiej                                                                                  | 349 |
| <b>Rozdział 8. Specyfika polskiego eurosceptycyzmu i euromodernizmu</b>                                                                                 | 359 |
| 8.1. Eurosceptycyzm i euromodernizm w Polsce i w innych państwach Europy: podobieństwa i różnice                                                        | 360 |
| 8.2. Społeczne i partyjne postawy eurosceptyczne i euromodernistyczne po referendum akcesyjnym                                                          | 374 |
| Zakończenie                                                                                                                                             | 391 |
| Aneks                                                                                                                                                   | 397 |
| Bibliografia                                                                                                                                            | 405 |
| Indeks nazwisk                                                                                                                                          | 429 |
| Summary                                                                                                                                                 | 433 |